

การศึกษาการบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นางสาวสุนิษฐ์ เทชะบุญยรักน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทางหลักสูตรปริญญาโทพิชัยศาสตร์
ภาควิชาภาษาอังกฤษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

ISBN 974-566-140-6

010873

| 16662070

A STUDY ON MANAGEMENT OF CHULALONGKORN HOSPITAL

MISS SUTINEE TECHABOONYARAT

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Commerce

Department of Commerce

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวขอวิทยานิพนธ์	การศึกษาการบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
โดย	นางสาวสุกี้นี เทษะบุญยรักน์
ภาควิชา	พาณิชยศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์นายแพทย์คุกวัฒน์ ชุติวงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัชรคนย์ อินทรสุขศรี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาด้านมนติคิท

..... เจริญ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... พร ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ เจริญ นันทาภิวัฒน์)

..... ธนกร กรรมการ

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ นิกร คุณกิจลิน)

..... กานต์ กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุติวงศ์)

..... กานต์ กรรมการ

(รองศาสตราจารย์พรมพิไล คุณพันธ์)

..... ธนกร กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัชรคนย์ อินทรสุขศรี)

ลิขิตรหัสของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวชื่อวิทยานิพนธ์	การศึกษาการบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
ชื่อนิสิต	นางสาวสุชนี เทษบุณยรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุติวงศ์ บุญชัยศาสตราจารย์ พัชร์กันย์ อินทร์สุขศรี
ภาควิชา	พยาบาลศาสตร์
ปีการศึกษา	2528

บทคัดย่อ

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เป็นโรงพยาบาลที่ก่อตั้งขึ้นจากกองทุนของสภากาชาดไทย มีลักษณะเป็นโรงพยาบาลทั่วไปที่ให้มีการค้านการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนทุกคน โดยไม่มุ่งหวังผลกำไรจากการให้บริการ แต่มีจำนวนน้อยมีภาระเพื่อเป็นชี้นำทุก ๆ ปี

การศึกษา เรื่องการบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มุ่งศึกษาถึงโครงสร้าง การบริหารงาน และปัญหาในการบริหารงาน ตลอดจนถึงทัศนคติของผู้มารับบริการ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เพื่อทราบข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง การบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยอาศัยการศึกษาค่าวิธีการออกแบบส่วนราชการ ผู้รับบริการและวิธีการสัมภาษณ์บุคลากรระดับต่าง ๆ รวมทั้งไกด์น้ำใจการวิจัยของคณะกรรมการ ศึกษาโครงสร้างและระบบการค้านเงินงานของสภากาชาดไทยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ค้านบุคลากรมาใช้ในการวิเคราะห์ด้วย

ผลจากการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์กับคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแทบทั้งหมดมาจากโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ ได้แก่ โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลรามาธิบดี และพบว่าประชาชนมีความเชื่อถือในชื่อเสียงเก่าแก่ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และความสามารถของแพทย์รวมทั้งอัตราค่ารักษาพยาบาลที่ไม่สูงนัก จึงมีความต้องการมารักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มาก-many ในขณะที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีทรัพยากรทาง ๆ ที่จำกัด เช่น บุคลากร งบประมาณ

และจำนวนเตียง เป็นที่น้ำหนักของการรักษาพยาบาลของประชาชนมีมากกว่า
ความสามารถของโรงพยาบาลที่จะให้บริการได้ อย่างไรก็ตามหน่วย การบริหารงานของ
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ยังประสบปัญหาที่ต้องแก้ไข ได้แก่ เรื่องการจัดการ การบริหาร
งานบุคลากร และการให้บริการซึ่งมีปัจจัยดังนี้

ปัญหาที่ประสบอยู่ในขณะนี้คือ ปัญหาด้านการจัดการในด้านโครงสร้างและการ
แบ่งส่วนงานบางอย่างที่ยังไม่เหมาะสม ได้แก่ การที่หัวหน้าแผนกของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
เป็นบุคคลเดียวที่ควบคุมทั้งหมด ขาดความเชื่อมโยงกับบุคลากร ขาดความเชื่อมโยงกับบุคลากร
ในค่ายเมือง ขาดความเชื่อมโยงกับบุคลากรในค่าย ขาดความเชื่อมโยงกับบุคลากรในค่าย
ความเหลื่อมล้ำในสถานภาพของระบบการบริหารงานบุคคลระหว่างเจ้าหน้าที่สังกัด
สภากาชาดไทย และเจ้าหน้าที่สังกัดคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งปฏิบัติ
งานร่วมกันในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ส่วนปัญหาด้านการบริการในด้านผู้รับบริการที่ต้อง^{ให้}
เสียเวลาในการรอคอยและการบริการของเจ้าหน้าที่พยาบาลซึ่งให้การบริการคุณภาพและ
เอาใจใส่แก่ผู้รับบริการยังไม่เพียงพอ

เพื่อให้การบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทาง
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ควรจะต้องพยายามปรับปรุงด้านการจัดการโดยจัดโครงสร้างและ
แบ่งส่วนงานใหม่ และควรนำปริมาณงานบริหารมาเป็นสิ่งให้ประเมินผลในการเลื่อนตำแหน่ง
ทางวิชาการของหัวหน้าภาควิชาค้าย ส่วนด้านพยาบาลควรปรับปรุงโดยให้หัวหน้าที่
สภากาชาดไทยเป็นศักยภาพในการผลิตจวนวนพยาบาลเพิ่มขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำเกี่ยวกับ
กับภูมิภาค ชื่อปัจจุบัน และสวัสดิการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ส่วนด้านการบริการ
ควรปรับปรุงโดยอ่อนวยความสะดวกเร็วแก่ผู้รับบริการให้มากขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีสมัย
ใหม่ร่วมกับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันห้องภาครัฐบาลควรจัดระบบการส่ง
ท่อของบริการด้านสาธารณสุขทั่วประเทศให้ทั่วถึง เพื่อจะลดปริมาณผู้ป่วยที่จำารับการ
รักษาที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์โดยไม่จำเป็น

Thesis Title A study on Management of Chulalongkorn Hospital

Name Miss Sutinee Techaboonyarat

Thesis Advisor Associate Professor Supawat Chutivongse, M.D.

 Associate Professor Natdanai Indrasukhsri

Department Commerce

Academic Year 1985

ABSTRACT

Chulalongkorn Hospital was founded by the fund of Thai Red Cross Society which provides medical services to all people with non-profit purpose. However, out-patients tremendously increase every year.

The objects of this thesis are to study the structure, management and problems in management of Chulalongkorn Hospital. Furthermore, the study takes into account the patients' and personnel's attitude in order to obtain comments and recommendations to improve the services of Chulalongkorn Hospital. This study is based on questionnaires obtained from patients and interviews obtained from personnel, and we also analyse the research of Board of Committee of the Structure and Operational Study on the part of Chulalongkorn Hospital's personnel.

Analysis results of the study indicated that the relationships between Chulalongkorn Hospital and the Faculty of Medicine of Chulalongkorn University differs from other hospitals in universities, namely Siriraj Hospital and Ramathibodi Hospital. Because of the old fame of Chulalongkorn Hospital, doctors' abilities and its non-expensive

medical fee, patients from everywhere come to receive medical service more and more. Meanwhile, Chulalongkorn Hospital has limited resources of personnel, budget and rooms. As a result, the administration of Chulalongkorn hospital is facing with the problems of management, personnel administration and efficient service to patients; of which must be improved.

Management problem is the problem of upper structure of Chulalongkorn Hospital and the Faculty of Medicine intersection by the way that Head of Units of Chulalongkorn Hospital and Head of Departments of the Faculty are the same person, resulting in an insufficient time for administrative works. Personnel administration problems are inadequate nursing personnel and inequality of personnel administrative system and welfare of personnel under Thai Red Cross and those under the Faculty of Medicine. Service problems of Chulalongkorn Hospital are the patient's problem to have to wait for a long time in order to get medical service because of inadequate nursing personnel.

In conclusion, this study suggestions are to strengthen management efficiency of Chulalongkorn Hospital. First, upper structure of Chulalongkorn Hospital and the Faculty of Medicine should be revised. In addition, promotion of Head of Departments should also take the administrative job into account. Second, Nursing Collage of Thai Red Cross should take part in producing more nurses each year, and improvement of regulation and welfare of personnel under Thai Red Cross and Faculty of Medicine should be considered by head committee of both.

Third, the complicated medical service steps should be solved by providing more convenience to patients by using the modern technologies as well as the efficient management ; meanwhile, governmental public health service organization throughout the country should improve medical service quality in order to block pouring of people seeking for medical service in Chulalongkorn Hospital.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิจกรรมประจำปี

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้แนวความคิดค่าปรัชญา ตลอดจนการครุยวแก้ไขข้อยกพร่องท่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับสำเร็จสมบูรณ์จาก รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุกรวัณ พุทธวงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์สังกัดภาควิชาสูติศาสตร์เวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พญกนัญ อินทร์ สุขศรี ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์และบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านทั้งสองได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เขียน และมีส่วนอย่างมากที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี่ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. คิน ปรัชญฤทธิ์ หัวหน้าภาควิชาสรุประสาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ได้ในค่าปรัชญาซึ่อคิดเห็นท่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในเรื่องน้อยมาก ตลอดจนได้กรุณาให้ใช้ข้อมูลและแบบสอบถามที่ใช้ในการทำวิจัยของท่านร่วมกับอาจารย์ภาควิชาสรุประสาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง "โครงการวิจัย โครงสร้างและระบบการดำเนินงานของสภากาชาดไทย"

พร้อมกันนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ เจรัส นันทาภิวัณ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ พรมพิไล คุณพันธ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และบริหารบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ศาสตราจารย์นายแพทย์นิกร คุลีกุลิน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ ท่านทั้งสามได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำปรัชญา แนะนำ และครุยวแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากเจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ทุกท่านที่ได้สละเวลาให้ข้อมูล ลักษณะ และกรอกแบบสอบถาม รวมทั้งที่ ๆ และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

ท่านนี้ จึงขอขอบพระคุณบูชาส่วนช่วยเหลือช่างกันและที่ไม่อาจกล่าวนามได้ พึ่งหนัก หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีส่วนดีอยู่บ้าง บูชาขอน้อมอกราบกวนดีนนี้ให้แก่มาตราบูชา ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งมีพระคุณและมีคุณการอภูเบิกน้ำที่เปรียบมิได้ ตลอดจนบูชาพระคุณแก่บูชาขอนทุกท่าน และถ้าหากนิรลงโคห์ดีพหลากหรือเสียหายอันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ บูชาขอน้อมรับไว้แก่เพียงผู้เดียว

สุวิน เทศะบุณยรักษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

๕

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

๖

กิจกรรมประการ

๗

รายการตารางประกอบ

๘

รายการแผนภูมิประกอบ

๙

บทที่

1	บทนำ	1
	ความสำคัญของนักเรียน	1.
	วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
	สมมุติฐานของการศึกษา	2
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	2
	ขอบเขตของการศึกษา	3
	วิธีการศึกษาค้นคว้า	3
	การเลือกหัวข้อ	6
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
2	ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนลูกพาลงกรณ์และคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	11
	การกำเนิดสภากาชาดสยาม	11
	การกำเนิดโรงเรียนลูกพาลงกรณ์	12
	การกำเนิดคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	17
	ความสัมพันธ์ระหว่างสภากาชาดไทยกับคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	19

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	20
ประเกทของโรงพยาบาลในประเทศไทย	21
บทบาทของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	23
๓ การบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	25
การบริหารของโรงพยาบาลโภททวี	25
โครงสร้างและการแบ่งส่วนงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	27
หน้าที่และความรับผิดชอบของแผนกต่าง ๆ ในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	30
การบริหารงานค้านบุคลากร	38
การบริหารงานค้านผู้รับบริการ	47
๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	65
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงพยาบาลและคณะแพทยศาสตร์	65
การบริหารงานทั่วไปภายในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	82
การบริหารงานค้านบุคลากรในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	95
การบริหารงานค้านผู้รับบริการที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	110
๕ สรุปปัญหาและขอเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	140
ประวัติผู้เขียน	191

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนเตียงผู้ป่วยในในแผนกทาง ๆ ของโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๖	6
2 แสดงจำนวนแบบสอบถามแยกตามแผนกทาง ๆ	7
3 แสดงเงินเดือนของบุคลากรระดับทาง ๆ ของโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์	46
4 แสดงจำนวนผู้ป่วยนอกและใน ในช่วง ๑๐ ปี	49
5 แสดงการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างโรงพยาบาลกับ คณภาพยาสัตว์ของห้อง ๓ องค์กร	79
6 แสดงทัศนคติของผู้รับบริการต่อสถานที่	82
7 แสดงทัศนคติของผู้ป่วยในท่อโภชนาการที่โรงพยาบาลให้บริการ	84
8 แสดงทัศนคติของผู้รับบริการต่อการรักษาพยาบาล	85
9 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มาติดต่อของและໄດ້เตียงของแผนกศัลยศาสตร์	86
10 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มาติดต่อของและໄດ້เตียงของแผนกอายุรศาสตร์	87
11 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มาติดต่อของและໄດ້เตียงของแผนก อโรม่าโนวิชิกส์	88
12 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มาติดต่อของและໄດ້เตียงของแผนก จักษุวิทยา	89
13 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มาติดต่อของและໄດ້เตียงของแผนก โถสกกรรม	90
14 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มาติดต่อของและໄດ້เตียงของแผนก รังสีวิทยา	91
15 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มาติดต่อของและໄດ້เตียงของแผนก สูติศาสตร์ร่วมเวชวิทยา	92
16 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มาติดต่อของและໄດ້เตียงของแผนก กุมารเวชศาสตร์	93

การที่	หน้า	
17 แสดงจำนวนผู้ป่วยที่มารักษาท่องเที่ยวเดินทางกลับคืนเมืองไทย	8 แผนก ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	94
18 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบุคลากรในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	95	
19 แสดงเหตุผลในการเลือกมาทำงานในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	98	
20 แสดงข้อมูลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	99	
21 แสดงเหตุผลในการติดต่อเจรจาและประสานงานกับโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	104	
22 แสดงอัตราส่วนของพยาบาล ๑ คน ต่อจำนวนผู้ป่วยในศูนย์รักษา	106	
23 แสดงความแตกต่างเรื่อง กัญชา เป็นต้น ข้อมูลคัน และสวัสดิการของบุคลากรซึ่งปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	108	
24 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้รับบริการที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	110	
25 แสดงสิ่งที่ทำให้รักษาในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และเหตุผลที่ไม่รักษา	114	
26 แสดงการเข้ารับการรักษาพยาบาล	117	
27 แสดงระยะเวลาในการรอชั้นตอนทั่วไป	119	
28 แสดงระยะเวลาทั้งหมดของเดินทางกลับคืนเมืองไทย เดินทางกลับคืนเมืองไทยใน	121	
29 แสดงทัศนคติของผู้รับบริการต่อการบริการและเอาใจใส่คุณธรรมจากบุคลากร	123	

รายการแผนภูมิประกอบ

๙

๘๖

1	แสดงโครงสร้างและการแบ่งส่วนงานของโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์	29
2	แสดงงบประมาณให้บริการและปฏิบัติงานรักษาพยาบาลป่วย . .	55
3	แสดงสายงานและการบริหารงานของโรงพยาบาลจุฬา- ลงกรณ์และคณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .	68
4	แสดงสายงานและการบริหารงานของโรงพยาบาลรามา- ธิบดีและคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหา- วิทยาลัยมหิดล	73
5	แสดงสายงานและการบริหารงานของโรงพยาบาลศิริราช และคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	77
6	แสดงโครงสร้างและการแบ่งส่วนงานของโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ - ในม	128